

A „pészah” szó az „elkerülést” jelenti; mert a pusztító angyal a zsidók házaikat elkerülte a szabadulás előtt.

A „máror” szó a „keserű gyökért” jelentette, emlékeztetve az összegyűlteket az egyiptomi keserves életre – ezért volt része a szertartásnak a keserű zöldségek evése.

A „mácá”, a kovásztalan kenyér emlékeztetett arra, hogy sebtében kellett összekészíteni az útravalót a sült báránnyal együtt.

Jézus nagyon várta az alkalmat, hogy egyszer így együtt lehessen a barátaival: Lukács 22. fej. 15. vers. „Vágyva vágytam rá, hogy ezt a húsvéti vacsorát elköltsem veletek...”.

Jézus, mint családfő végig csinálja barátaival a szokásos liturgiát.

- Megáld egy kehely bort: „Áldott legyen az Úr, a mi Istenünk, a világ királya, aki létre hozta a szőlőtő termését”.
- Esznek a keserű salátából gyümölcs mártással.
- A második kupa bor megáldása.
- A legfiatalabb kérdésre a legöregebb elmondja a szabadulás történetét = Hágáda.
- Ének.
- Főétkezés: hála = áldás-mondás a kenyér fölött – „Légy dicsőítve Urunk Istenünk, te, aki kenyeret sarjasztasz a földből”, ezután megtöri Jézus a kenyeret és szétosztja.

Mivel ez egy egészen különös alkalom a kenyérevésre, Jézus felhívja a tanítványai figyelmét, hogy ez most nem csak egy szokásos étkezés, nem egy a hétköznapi vacsora kenyere, hanem – kéri - hogy ebben a kenyérben őt magát lássák, azaz a tanítását, mint ahogyan egykor említette:

„...Atyám adja nektek az igazi mennyei kenyeret...”

„Én vagyok az élet kenyere...”

„Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér...”

„A kenyér, a testem, amelyet adok a világ életéért”.

Később pontosítja Jézus a mondanivalóját: „A lélek az, ami éltet, a test nem használ semmit! A hozzátok intézett szavaim *lélek és élet*. (Ján.: 6/32-63)

[a gond az, hogy a görögben a „test” szót két kifejezéssel lehet leírni: „szarx” = a hús-vér test, ezzel szemben a „szóma” a teljes embert jelenti: a testet-vért és lelket. A latin mindezt egy szóval, a „corpus”-szal adja vissza, holott Jézus az utolsó vacsorán ezt a második kifejezést használta.]

Tehát, amikor Jézus a kenyeret adja, akkor azt kéri, hogy az Ő Tanítása lebegjen a szemük előtt, s ma a mi szemünk előtt!

Az Ő tanítása, ami a mi megváltásunkat jelenti (jelentheti, ha komolyan vesszük!).

Megeszik a sült báránnyt, s isznak ismét egy korty bort.

- A János evangélium szerint, mindezt megelőzte a „lábmosás”. Ennek sem az volt az értelme, hogy a tanítványai tiszta lábbal üljenek az asztalhoz, hanem hogy Jézus kifejthesse a tanítását: „Tudjátok,

mit tettem veletek? Ti mesternek és úrnak hívtok engemet, jól teszitek...Ha tehát én megmostam a lábatokat, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát. Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, úgy cselekedjete ti is.”

Összefoglalva: Jézus azt kéri tőlünk, hogy emelkedjünk fel a konkrét szertartás eseményei fölé, hogy értsük meg a megváltásunk mibenlétét!

- Jézus egy szövetséget hozott létre, (a **legújabbat**, a Jeremiás által vizionált [Jer.:31/31] második szövetség után!) Mennyei Atyának nevezve az Örökkelvalót, aki ellenszolgáltatás nélkül vállalja a szerződés egyik felét, az egyik „fél” szerepét, s mi vagyunk a másik „fél”, akik megtartjuk a szerződést, a **szövetséget**. E szövetség alkotmánya Jézus tanítása, ahogyan az evangéliumokból ismerjük.

Ezt pecsételjük meg a harmadik kehely bor megívásával.

Tehát igen fontos arra gondolnunk, hogy ekkor a bornak más szerepe van, mint a kenyérnek. Ezért ez a korty bor elmaradhatatlan része a megemlékezésnek, az ünnepnek, az összejövételnek!

A címben jelzett páli elnevezés (1Kor.: 11/17) kapcsán kétféle összejövételre kell gondolnunk:

1, a szokásos hétköznapi vacsorára, együttlétre,

2, a Jézusra emlékező, ünnepi *szent-összejövetel*-re, amire érvényesek a fent elmondottak.

Jézus legfontosabb tanítása: „Szeressétek ellenségeiteket”, - talán egyike azon tanításoknak, amelyek lényegesen túlmutatnak az ószövetségen (Mt.: 6/47), mely tanítást még ki is egészít ezzel: „Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaíért” (Jn.: 15/13). – Az elfogatásakor kilép, hogy a többiek menekülni tudjanak. Ennek a szeretetnek lenne az eredménye a **béke**, ami akkor megmentette volna a zsidó népet a katasztrófától, és megmentene ma minket is a rengeteg borzalomtól!

2017-03.-25.

BENDL VERA

EGY REFORMÁTUS BENCÉS SZERZETES MAGYARORSZÁGON...

„A közös áldozás hiánya a kereszténység botránya”

Toókos Péter, János testvér – korábban a Pápai Református Kollégium Gimnáziumának francia- és hittanára – ma a bakonybéli bencés monostor örökfogadalmass szerzeteseként él. Sem eredeti felekezetéről, sem a szerzetesség iránti vágyáról nem mondott le, bár eleinte a két vágy együttes teljesülése képtelenségnek tűnt. Azt mondja, az állandóságot és a biztos közeget kedveli, közben viszont példáját a magyar katolikus és református egyházban akár forradalminak is nevezhetnénk.

Hogyan lehetett egy református hittanárból bencés szerzetes?

Úgy kezdődött, hogy sokszor felmerült bennem a szerzetesség ötlete. Mint a fejfájás, úgy érkezett, és egy idő után nem hagyott nyugodni. Végül egy folyamatábrát alkottam a fejemben, amely szerint két eset lehetséges: Istentől van ez a fejfájás jellegű ötlet, vagy nem. Ha nem, akkor el fog halni, ha igen, akkor kezdeni kell vele valamit. Aztán Taizében, az ottani ökumenikus közösségnél töltöttem egy hetet, felvettem a kétségeimet, és megnyugtattak, mondván, nem kell ezt egy hét alatt eldönteni, keressek inkább egy bencés lelki vezetőt Magyarországon, és majd meglátom. Amikor hazajöttem, már érintőlegesen kapcsolatban álltam a bakonybéli testvérekkel, mert Pápán tanítottam a református gimnáziumban franciát és hittant, és volt együttműködés a monostor és a gimnázium között. Megkértem itt Anzelm testvért, hogy legyen a lelki vezetőm, és két évvel később, 2009-ben beadtam a jelentkezési kérelmemet, bár hosszú út vezetett odáig, hogy kiderüljön, ez egyáltalán lehetséges.

Miért tartott olyan sokáig a folyamat?

A nehézsége az jelentette, hogy református akarom maradni és így szerzetesként élni,

továbbá nem nagyon tudtam volna elképzelni, hogy Magyarországon kívül éljek. Korábban egy évet töltöttem Genfben, és magunk közt szólva iszonyatos honvágyam volt. Ekkor azt fogalmaztam meg magamnak, hogy számomra az a hely megfelelő, ahol van szavazati jogom, ahol magyarul beszélnek, ahol kapható Túró Rudi, készítenek pacalt és spenótfőzeléket, mert ezek elengedhetetlenek ahhoz, hogy az ember élni tudjon.

Miért éppen a bencésekhez jelentkezett? Jezsuiták, ferencesek, kisközösségek nem jöttek szóba?

Ez eleve egy olyan keresésnek indult, amelynek látszólag nincs megoldása. Református szerzetes Magyarországon: elég fura ötlet. De az Úristen elé vittem a vágyamat. Adódott végül néhány opció: lehetett volna közösséget alapítani, de ezt kizártam, mert erre én alkalmatlan voltam és vagyok. Alakulófélben volt egy evangélikus közösség, de attól féltem, hogy ha esetleg ötnyolc év múlva bedől, amikor én már negyvenhez közeledek, nem fogok egy újba belevágni. Kiderült még, hogy a Nyolc Boldogság Közösség és a Chemin Neuf Közösség is befogad protestánsokat. Ez utóbbiakhoz majdnem csatlakoztam is, sokat köszönhetek nekik. De ők jezsuita alapításúak, ctrl x, ctrl v-vel pakolgatják a világban az embereket: két év afrikai misszió, három év

nevelőtanári állás Franciaországban, Kanadában prédikátorság, lelkigyakorlat-tartás Olaszországban, bármi lehet belőlem egyszer csak hirtelen. Én pedig nem ez a típus vagyok. Szeretem, ha megvan az ágyam, a kucukóm, innen időnként elmegyek, de itt vagyok otthon.

Miben más ehhez képest a bencesség?

A bencesség és a monasztikus élet arról szól, hogy lelki otthont teremtünk, nem mászkálunk el, fixek az imaóráink, itt vagyunk most, és itt leszünk tíz év múlva, meg lehet minket találni reménység szerint Krisztus Urunk eljöveteleig, persze talán nem minket, hanem az utánunk jövőket. Kiderült még, hogy a környező országokban több lehetőség is van reformátusként, de persze az külföld. Először úgy terveztem, hogy végigjáróm az összes lehetséges közösséget, mert a szombati tanítás miatt gyakran voltak egyhetes szünetek az évben. Mhettem volna Európába próbálkozni, meg a három, hozzám nem annyira illő közösségbe Magyarországon. Illetve ide, Bakonybélbe, mert egy idő után kiderült, hogy ez sem kizárt. De akkor jöttem rá, hogy sok mindenben párhuzamba állítható a házaselet és a szerzetesi élet. Arra jutottam, hogy ha az Úristen arra hívna, hogy házaseletet éljek, elég örült ötlet lenne mondjuk a szabad heteimben felkeresni minden szóba jöhető független hölgyet először Békéscsabán, a másik héten meg Nagykanizsán. Úgy éreztem, hogy a megoldás csak olyan hely lehet, amelyet már ismerek, amelyikkel kapcsolatban van, és ide már két éve jártam lelki vezetésre. Aztán leesett a szántóföldbe rejtett kincs példázata is (Mt 13,44): ha valaki talál egy kincset, akkor elmegy, és mindenét eladja, hogy meg tudja venni a földet. És ehhez hozzáteszem, hogy az az ember nagyon bolond lenne, ha tovább keresne egy másik földön, és ott még egy másik kincs után kezdene kutatni. Itt engem a prédikációk megszólítottak, a zsolozsmázásban éreztem, hogy az Úristennel tudok közösségben lenni, hiteles volt a három testvér, akiket megismertem. Akkor miért menjek tovább? Peruról mondják, hogy az aranyrög tején ücsörgő koldus. Én is az lettem volna, ha továbbmegyek. Segített, hogy ez egy végtelenül biblikus közösség, nekem ez ugyanis fontos. Reggel fél hattól fél hétig Bibliát tanulmányozunk, fél óra csendes imát tartunk kora délután, és még másfél órát töltünk zsolozsmázással. Egy hónap alatt a teljes zsolozsmakönyvet végigimádkozzuk, ami nagyon vonzó egy reformátusnak. Ráadásul nekem a fő szeretetnyelvem a minőségi idő. Ez ebben a három órában az Úristennel meg tud valósulni.

Egyházjogilag hogyan lehetett ezt megoldani?

Két ponton nyílt kapu. A bencéseknél vannak világi testvérek, akik távolról jönnek a monostorba időnként, ők napi egy imaórát tartanak, egy részük családos is. Ők az oblátusok. Ide fel lehet venni protestánst. Másrészt, és ez a másik kapu, egy oblátus kérheti azt, hogy beköltözzön a monostorba, és a szerzetesek életét élje a regula fegyelme alatt. Egyházjogilag nem szerzetes, de

életvitelében igen. Ez általában akkor szokott megtörténni, ha valamilyen oknál fogva nem tud teljesen elköteleződni, mert például olyan idősen kezdi el a szerzetességet, hogy már egy klasszikus képzést nem tud megcsinálni, vagy van egy életállapotbeli akadály, esetleg nem tud teljesen lemondani a vagyonáról. Így kerülhettem be ide oblatusként. Ez a jogi státusz azzal jár, hogy nincs aktív meg passzív választójogom, vagyis nem szavazhatom meg, hogy ki legyen a főapát, és nem lehetek én a főapát. Azzal vigasztalom magamat, hogy a mindenkori pannonhalmi főapát meg nem lehet református. Emellett nem automatikus a vagyonszövetség, ezt külön kell kérelmezni. Egyházzogilag pedig az oblatus elköteleződése magánfogadalomnak számít, a szerzetesi fogadalom pedig nyilvános fogadalomnak.

Sosem jutott eszébe, hogy katolizáljon?

A református egyház tanításait érzem leginkább magaménak. Nem véletlen persze, hogy egy katolikus közösségben élek, de vannak olyan tanítások, amelyek nem az enyéim, olyan gyakorlatok, amelyeket nem végzek. A napi rutinban két dolog üti a református dogmatikát. Az egyik a vesperás végén egy mondat, amely az elhunytakért mondott ima, ezt én csak hallgatom. A másik a kompletórium végén a Mária-antifóna, ezt szintén nem énekelek, de ott vagyok a testvérekkel.

Nem is gyón, nem is áldozik? Ezek mentén szoktak katolikusok és protestánsok egymás torkának esni.

De. A gyónást biblikus dolognak tartom, már a belépés előtt elkezdtem, hamarabb, mint hogy tudtam volna, hogy szerzetes leszek. Több helyen van utalás erre a Bibliában, például Jakab levelében is. Érdekes, hogy sok protestáns közösség is gyakorolja. Luther a szentségek közül kivette ugyan a gyónást, de ajánlotta és nagyra becsülte. Én úgy látom, hogy más, amikor magamban mondom a bűneimet az Úristennek, és más, amikor valaki előtt teszem ezt. Luther bölcs volt, amikor ezt nagyon erősen javasolta, de nem tette kötelezővé. Nekem mindenképpen használ, másnak nem erőltetném.

A közös áldozás hiánya pedig a kereszténység botránya. Ami az egység kellene, hogy legyen, az választ el minket legjobban, hiszen a történelmi felekezetek elismerik egymás keresztségét, de a reformátusok és az evangélikusok között van csak interkommunió, a katolikusokkal nincs.

Előfordulnak persze olyan helyek, ahol ezt megengedik, de nem ez a gyakorlat. Ahhoz, hogy én itt áldozhassak – milyen kegyetlen dolog, hogy még a szavaink is mások: „áldozás”, „úrvacsora” –, két püspök engedélye kellett. Az én engedélyem Várszegi Asztrik pannonhalmi főapátnak és Steinbach Józsefnek, a Dunántúli Református Egyházkerület püspökének a megegyezése alapján arra szól, hogy a monostor közösségében az áldozás szentségében részesülhetek. Ez annyit jelent,

hogy például amikor a nagybátyámat temettük Szegeden, a katolikus gyászmisén nem áldozhattam, mert nem monostori liturgia volt.

De az ön számára van átváltozás, vagy nincs? Végül is azon szokás veszekedni, hogy Krisztus testét veszik-e a hívek magukhoz az ostyával, ahogy a katolikusok mondják, vagy csak emlékeznek az utolsó vacsorára, ahogy a protestánsok hirdetik.

A protestáns tanítás sem egységes, más a lutheri, a kálvini és a zwingliánus irány. Sokat gondolkodtam természetesen azon, hogyan adja nekünk Krisztus önmagát az úrvacsorában, de végül úgy jártam, mint annak idején a Mazsola nevű kiskutyám. Ő drótszörű tacsó és valamilyen más, ismeretlen kutyafaj keveréke; aranyos, de buta, mint a föld. Ezt többen megerősítették, és én is láttam, mert egy briliáns elméjű erdélyi kopót követett a sorban. Mazsola szaglása kiváló volt, és végtelenül emocionális, taktilis lényként élt. Akkor volt nyugodt, ha hozzám ért. Amikor fordítottam, a nyakamba vettem, mint egy bárányt. Látszott rajta, amikor föladta, hogy megértse néhány dolgot. Például azt, hogy miért nem lehet sárosan beleugrani az ágyba vagy megenni a Tisza-parton talált, két hete döglött békát, hiszen kétségkívül nagyon finomnak tűnik. Tisztán láttam, hogy gondolkodik, nagyon gondolkodik, és egy ponton lemondóan lecsüggeszti és megrázza a fejét: „Vége, ennyi volt, mire megyek vele?” Majd abbahagyja a gondolkodást, és elfogadja a helyzetet. Na, ez érvényes számomra az áldozással vagy úrvacsorával kapcsolatban. És félreértés ne essék: nem szeretném a legnagyobb misztériumot egy szeretetre méltó tacsó útkereséséhez hasonlítani, vagy komolytalanul hozzáállni a kérdéshez. Ellenkezőleg. Csak azt próbáltam kifejezni, hogy ha görcsösen igyekszünk ésszel felfogni Krisztus jelenlétét, talán tényleg nem jutunk előrébb Mazsolánál sem. Én legalábbis személy szerint nem, de az az igazság, hogy már nem is nagyon bánom. Hiszen Krisztus nem mondja, hogy agyaljunk, hogy ő ott hogy van jelen, hanem azt mondja, hogy „vegyétek, egyétek” (Mt 26,26). És hogy „ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik” (1Kor 11,24). Nekem szimpatikus Luther álláspontja, aki azt írja, hogy ez egy titok, amelyet mi nem értünk meg. Én egy egyszerű ember vagyok, aki most fejezi be a református teológiát, és úgy gondolom, hogy ha a reformáció ötszáz éve alatt nem sikerült olyan megfogalmazást találni, amelyekben mindenki egyetért, akkor miért egy végzős teológus találná meg a formulát? Leveszem a sarumát és föladom a gondolkodást, ahogy Mazsola is föladta, és beérem azzal, amit Jézus mondott: „Vegyétek, egyétek...” Ötszáz éven át arról szolt minden, hogy emiatt minél jobban elkülönüljünk. Szerintem ez a kereszténység botránya.

Melyek a katolikus és a református reakciók az ön helyzetére?

Nem mindenki örvendezik neki úgy, mint én, de sokan támogatnak. Kaptam olyan református véleményeket,

hogy valószínűleg elkárhoztam, de akit lehet, arra biztatok, hogy jöjjön el hozzám, beszéljünk, hátha találunk közös pontot. Volt már, hogy működött. Egy református lelkésszel egyszer egész messziről indultunk, de a végén megértette, hogy miért vagyok itt. Persze sosem voltak illúzióim. Ha annyira magától értetődő lenne, hogy amit csinállok, az jó, már sokan lennének hasonló helyzetben. A devonkorban is ki kellett másznia az első vízi gyíknak a szárazföldre. Ha egyértelmű lett volna, hogy ez lehetséges és jó, akkor már rég kint lettek volna mindahányan, de hát csak az egyik kezdte el valamikor. Nyilván nem mindenkinek tetszik ez. Én érzem, hogy az Úristen hívott ide, a testvérek és a pápai református gyülekezet támogatását is élvezem, és tudom, hogy itt élet van.

Miért lett János a neve Péterből?

A beöltözéskor kapjuk az új nevet a főpát úrtól. Ilyenkor mindig két javaslatunk lehet a saját nevünkkel kapcsolatban. Azért kértem a Jánost, mert ő a szeretett tanítvány, aki a fontos eseményeknél mindig jelen van. Jézus többször félrehívja őt kis körben, és János rengeteget fejlődik. Jézus a „mennydörgés fiainak” hívja őt és a testvérét (Mk 3,17); ők tüzet kérnek haragjukban a samáriai falura (Lk 9,51–56), azt akarják, hogy ott éjjenek el mindannyian. Végül pedig János az, aki a hagyomány szerint öregkorában már csak azt hajtogatja, hogy „fiacskáim, szeressétek egymást”. Nekem ez azt jelenti, hogy így meg tud szelidülni valaki Jézus mellett. A másik választásom Fülöp lett volna, de a főpát úr a Jánost választotta. A név a hagyomány szerint csak a liturgián a beöltözésnél derül ki, ekkor az új nevemen szólít.

Tehát végül teljesen elégedett a választásával, azzal, hogy Bakonybélben köteleződött el?

Persze, nem véletlenül választottam ezt. De reformátusként itt lenni azt az érzést erősíti bennem, hogy olyan vagyok, mint az elvált szülők gyereke. Hiába mondanak pszichológusok, jogászok, szociológusok mindenféle tudományosat a válásról, nekem ez az egész csak fáj, és szeretném, hogy a szüleim együtt legyenek.

TRAUTTWEIN ÉVA

BEMUTATJUK AZ ÚJ KAPOSVÁRI PÜSPÖKÖT:

VARGA LÁSZLÓ – A CSEND TETTEKRE HÍV

2017. március 25-én Őszentsége Ferenc pápa Varga Lászlót, a Kaposvári Egyházmegye általános helynökét kaposvári megyéspüspökké nevezte ki. Az alábbi írásban közelebb hozzuk az új főpásztort olvasóinkhoz.

Karl Rahner gyakran idézett gondolata – „a holnap hívő embere vagy misztikus lesz, vagy nem létezik többé” – az Istennel való, a Szentlélek által közvetített bensőséges egyesülés fontosságára irányítja a figyelmet. Varga

László atya is erről beszél, amikor istenkeresését a „józan misztika” kifejezéssel határozza meg. „Életem Isten állandó jelenlétében való lét” – így írja le belső megtapasztalását arról, hogy Isten folyamatos útmutatása vezeti őt. Ez a bensőséges kapcsolat egy szenvedélyes istenkeresés eredménye.

Laci atya a családjában ismerte meg a hitet az ötvenes-hatvanas évek egyház- és vallásellenes időszakában. Az általános iskolában a tanárai és a diáktársai is sokat bántották, gúnyolták, gyakran volt része durva megaláztatásban. A győri bencések – a gimnázium gyönyörű négy éve – adták vissza az önbizalmát, és itt fogalmazódott meg benne a papi hivatás gondolata. Amikor papnövendéknek jelentkezett, a püspök Budapestre küldte tanulni, a Hittudományi Akadémiára.

A szeminárium és első papi éve alatt megélt lázadást a hivatástól való elfordulásig fokozódó elbizonytalanodás, meghasonlás, kiüresedés, testi panaszokhoz vezető kiegészés követte. A katonai szolgálat alatt keresni kezdte az utat, a Szentírás szó szerinti megélésére törekedett, Bokor-közösséghez tartozott, csatlakozott a karizmatikus megújulási mozgalomhoz, és része volt egy csodálatos gyógyulásban. Kérdéseire végül az Eucharisztia szemlélésében, a csendben találta meg a válaszokat, amikor Várpalotán, kápláni éve alatt megkezdte a mindennapos szentségimádást. Reggel ötkor rendszeresen átment a templomba, és egy órát töltött szemlélődésben. „Nagyon nehéz időszak volt ez. Istennek sok mindentől meg kellett tisztítania. Minden reggel szenvedtem. Ott unatkoztam, és kínlódtam a sötétségekkel.” De kitért az elhatározása mellett, a szentségimádás immár harminc éve mindennapi erőforrás az életében. „A csendben megismertük egymás hangját. Meg tudom különböztetni, mikor szól hozzám ő, és mikor csupán a pszichém játéka, ami történik bennem. Isten vezet az életem útján. Diszkrét, finom találkozások ezek, amelyek a belső átalakulás felé segítenek. Megváltozott a gondolkodásom, s ennek következtében a viselkedésem, a szolgálatom is. Az életem olyan lett, mint egy forrás mellé ültetett fa, amely megtermi azt a gyümölcsöt, amelyre a közösségnek éppen szüksége van” – így írja

